

Utopia: Wat anarchisten willen

Anarchisten streven naar anarchie. Dat woord is uit het oud Grieks ontleend (an-archie, *αν-αρχια*) en staat voor: geen heerschappij. Anarchisten dromen dus van een wereld zonder onderdrukking. Ze verdedigen immers dat ieder individu gelijkwaardig is. Belangrijk is dat **gelijkwaardigheid** en gelijkheid niet het zelfde betekenen. Ze willen geen eenheidsworst zien waar iedereen zich uniform gedraagt en identiek wordt. In tegendeel pleiten ze ervoor dat iedereen de gelijke kansen krijgt om zichzelf in alle eigenheid te ontplooiën. De een is even veel waard als de ander en niemand verdient bepaalde privileges. Het anarchisme steunt op het libertaire denken. Het ultieme doel is dus een wereld waarin ieder individu vrij is. Maar vrijheid kan een ambigu begrip worden. Wat is vrijheid als anderen niet vrij zijn? Aangezien iedereen gelijkwaardig is, houdt iemands vrijheid voor anarchisten in dat ook de vrijheid van anderen gerespecteerd blijft. **Vrijheid** en verantwoordelijkheid kunnen we als synoniem beschouwen. Wie niet door een hogere autoriteit wil gedictieerd worden, dient zichzelf te kunnen organiseren en **verantwoordelijkheid** dragen. Wat anarchisten niet onder het begrip anarchie verstaan, is een absolute rommelhoop. Om een chaotische warboel te voorkomen die weer tot nieuwe onderdrukking en onvrijheden leidt, is het belangrijk niet dat er autoriteit bestaat binnen groepen, maar **affiniteit**. Als je bijvoorbeeld op vakantie wil gaan, bekijk je met wie je goed overeen komt, wie dezelfde wensen heeft, etc. Je wenst geen sterke leider die iedereen gewoon dwingt om dit of dat te doen met die mensen. Je organiseert je leven op basis van vrije associatie met andere individuen met wie je een affiniteit deelt. Dit

betekent dat je dezelfde muziek leuk vindt, of dezelfde leeftijd hebt, naar dezelfde school bent gegaan, ... of wat dan ook. Kortom, het 'klikt' beter met die mensen om dat bepaald project uit te voeren. Die basis van affiniteit voelt het best aan, houdt de motivatie in stand en boekt resultaat. Dit is de meest natuurlijke en meest voorkomende manier van zaken organiseren. Op kleine schaal is dit ook simpel om te verwezenlijken. Kleinschaligheid blijkt dan ook op vele vlakken een sleutelbegrip voor anarchisten. Maar ook op grotere schaal werken anarchisten zo veel mogelijk organisatievormen uit die op affiniteit gebaseerd zijn en op respect voor de vrijheid van het individu binnen de groep. Je kan natuurlijk niet met iedereen perfect overeenkomen. Daarom blijft het belangrijk om **solidariteit** op te brengen, ook met individuen of groepen waar je niet altijd veel affiniteit mee voelt. Mensen met wie je niet gemakkelijk samen werkt of met wie je het over zaken oneens bent, kunnen nog steeds heel wat steun verdienen in het bredere perspectief. Dat is solidariteit. Je neemt het voor elkaar op.

Aangezien alle individuen hun vrijheid moeten kunnen beleven en evenwaardig zijn, worden affiniteit en solidariteit sleutelbegrippen. Anarchisten willen de

wereld die ze voorstaan, zo veel mogelijk zelf al uitbouwen in het dagelijkse leven. Ze kiezen dan ook voor kleinschaligheid tegenover de grote, onbevattelijke globalistische structuren boven onze hoofden. Zo veel mogelijk DIY (do it yourself) is de boodschap. Als je ergens zelf vat op kan hebben, des te beter. Je kan je eigen broek herstellen, je eigen groenten kweken, je eigen boontjes doppen,... Waar niet, vind je zeker wel iemand in je omgeving bij wie je terecht kan, die vaardigheden heeft als boer, kleermaker, bakker of kruidenier... De kans om hier toegang toe te hebben, behoort iedereen ter wereld toe. Denk maar aan de andersglobaliseringsslogan "Think global, act local". Ook in samenwerkingsverbanden op grotere schaal blijven de bottom-up idee en de waarden van **vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit** en ook **affiniteit** belangrijk. Zodoende mijden anarchisten het werken met leiders en het opleggen van de meerderheidsdoctrine. Aangezien minderheden ook evenwaardig zijn, streven anarchisten naar het overeenkomen in **consensus**, zelfs al zou dit soms meer tijd vragen. Liever een goede consensus dan een slecht compromis of een wankel dictaat van een meerderheidsgroep.

Iedereen is gelijkwaardig en vrijheid is voor iedereen. Maar over wie "iedereen" is, bestaan er nog steeds verschillende interpretaties. Het is bijvoorbeeld geweten dat bepaalde anarchisten in de negentiende eeuw er nogal antisemitische kwalen op nahield. Vandaag de dag ben je als anarchist zeker en vast gekant tegen elke vorm van racisme, want alle mensen zijn gelijkwaardig. Sommigen trekken dit door naar alle dieren of zelfs alle planten en levende wezens. Er zijn er die niet noodzakelijk uitspraken doen over de absolute gelijkwaardigheid van plant en dier, maar wel overtuigd zijn dat de onderdrukking van dieren en het milieu zeker nefaste gevolgen heeft voor

(de vrijheid van) de samenleving in haar geheel en het daarom voor alle levensvormen opnemen.

We kunnen stellen dat anarchisten starten vanuit de vrije ontwikkeling van het individu (ieder individu) en deze in een sociale context plaatsen, waardoor ze affiniteit en solidariteit belangrijk vinden. Verschil met kapitalistische ideologen als ze praten over vrijheid, is dat zij dat sociale en eventueel collectieve verwaarlozen. Verschil met marxist-leninisten als ze praten over het sociale en de gemeenschap, is dat die de individuele vrijheid vergeten. Een uitspraak van Bakunin zegt dat "vrijheid zonder *socialisme privilege en onrechtvaardigheid* betekent" - waarin we het kapitalisme van de 'American dream' kunnen herkennen - en "socialisme zonder vrijheid betekent *slavernij en brutaliteit*" - waarin we Rusland onder leninistisch en stalinistisch regime zien.

Anarchisten stellen ieders vrijheid en gelijkwaardigheid voorop en vinden daarom affiniteit en solidariteit belangrijk in een samenleving. Hoe dit alles in de praktijk te brengen, is een ander paar mouwen.

VRIJHEID

GELIJKWAARDIGHEID

AFFINITEIT

VERANTWOORDELIJKHEID

SOLIDARITEIT

